

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

De Horis Canonicis Juxta Rubricas Breviarii Romani ritè recitandis - In qua etiam ipsæ Rubricæ Notis brevibus illustratæ, & Martyrologij Romani nomina suis Accentibus signata continentur, Ad Faciliorem Discentium Vsvm Ac Praxin

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1676

Tit. V. Compendium Rituum in toto Officio observandorum complectens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48333](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48333)

pletorij extinguantur, nisi fortè alicubi consuetudo id faciendi invaluerit, tunc enim retineri poterit.

TITULUS V.

COMPENDIUM RITUUM IN TOT OFFICIO OBSERVANDARVM COMPLECTENS.

Cùm in prima Instruktionẽ de SS. Missæ Sacrificio ritè offerendo post explicatas singulas Missæ partes brevẽ Compendium, quo omnes Cæremoniæ in Missa observandæ in certas Classes dividebantur, subjunctum fuerit ad memoriam Tironum juvandam; placet etiam in hac Instruktionẽ idem subsidium offerre, & singulos Ritus, qui in Officij divini persolutione, tum ex præscripto Rubricarum, tum ex Cæremonialis Episcoporum directione observandæ sunt, brevẽ Compendio complecti; in quo tamen de publica Officij divini recitatione potissimùm sermo erit; nam in privata recitatione, etsi valde deceat, ut, quantum fieri potest, pariter ejusmodi Ritus observentur, nemo tamen ad illas ullâ lege adstringitur. Ad sex autem ferè classes, omnes hi Ritus, seu Cæremoniæ revocari possunt, videlicet ad Corporis inclinationem, Stationem, Sessionem, Manuum Cæremonias, Osculum Altaris, & Incensationem Altaris, de quibus nunc singulis breviter agendum.

§. I.

De Corporis Inclinationibus.

Quatuor ferè diversæ Corporis inclinationes in Vesperis præscribuntur, nempe utriusque genu inflexio, unius tantum genuflexio; profunda Corporis inclinatio, solius Capitis inclinatio.

Genuflexio utroque genu facienda est.

I. In accessu ad Altare, si SS. Sacramentum publicè expositum proftet.

II. Ad Verba: *Adoremus, & procidamus*: in Psalmo *Venite* post Invitatorium, juxta Cærem. Episc. l. 2. c. 6.

III. Ad *Te ergo quasumus* in Hymno Ambrosiano. *Ibid.*

IV. Ad

IV. Ad Preces Feriales in Laudibus & reliquis Horis; item in Officio Defunctorum, si Preces ibi præscriptæ dicuntur. Rubr. Breviar.

V. Ad primam Stropham Hymnorum *Veni Creator, & Ave maris Stella.* Cærem. Ep. l. 2. c. 1.

VI. Ad *Tantum ergo Sacramentum*: si SS. Sacramentum super Altari expositum est. Ibid. l. 1. c. 28.

VII. Ad Antiphonas B. Virginis, quando dicuntur extra Vesperas primas aut secundas, aut alias Horas Dominicæ, & extra tempus Paschale. juxta Rubric. Brev. tit. 36. n. 3.

VIII. Ad *Pater noster, Ave, Credo*, in fine Completorii.

IX. In Psalmis Gradualibus, & Pœnitentialibus ad Preces. Gav. f. 10. c. 1. n. 7.

X. Ad Litanias & Orationes earundem; excepto Hebdomadario seu Officiatore, qui stans Orationes dicere debet, Ibid.

Genuflexio uno genu facienda est.

I. In accessu & recessu sub Altari, ubi Sacramentum clausum est.

II. Ad incensationem Altaris SS. Sacramentum clausum continentis, quando accedit, vel recedit; & ante, quàm Incensationem incipiat.

III. Quando ad simile Altare pro Oratione ad Antiphonam B. Virginis canendam accedit.

Profunda Corporis inclinatio facienda est.

I. Quando in Sacristia à loco Paramentorum recedit, iterùmque accedit.

II. Quando ad Altare, ubi non est Sanctissimum Sacramentum clausum, fit accessus vel recessus.

III. Quando Incensatio peragitur, ante incensationem Reliquiarum; &, si non adest SS. Sacramentum, etiam ad initium incensationis, & quodcumque ad Altare accedit, vel ab eo recedit.

IV. Quando Ministri coram Officiatore transeunt, vel ille coram ipsis. Cærem. Episc. l. 2. c. 3.

V. Quando in Matutino vel Completorio Benedictio petitur per *Iube Domne benedicere.*

VI. Ad *Confiteor* in Prima & Completorio.

Capitis inclinatio facienda est.

- I. Ad *Gloria Patri* per omnes Horas, ubi caput profundè inclinandum esse monet Cæremoniale Episcoporum. l. 2. c. 1.
- II. Ad SS. Nomina JESU, & MARIÆ, & Sanctorum de quibus fit Officium, vel *specialis* commemoratio.
- III. Ad Stropham ultimam Hymnorum, in quibus Serosanctæ Trinitatis fit mentio.

§. II.

De Statione.

- I. HÆc præscribitur ad Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, & Symbolum Apostolorum extra preces Feriales, aut Officij Defunctorum, aut super Officij.
- II. Ad Horarum initia, & Hymnos.
- III. Ad Hymnum Ambrosianum.
- IV. Ad Versiculos Nocturnorum, & post Hymnos.
- V. Ad textum Evangelij ante Homiliam.
- VI. Ad Capitula omnium Horarum.
- VII. Ad Lectiones breves Primæ & Completorij.
- VIII. Ad Cantica *Benedictus*, *Magnificat*, & *Nunc dimittis*.
- IX. Ad Antiphonas B. Virginis in Dominicali Officio, & tempore Paschali cantari solitas.
- X. Ad Lectiones in Officio parvo B. Virginis in Adventu; hæ enim, cum sint de Evangelio, laudabilius ad eas stant ait Gavantus f. 10. c. 1. n. 3.
- XI. Ad Psalmos etiam stant aliqui, uti Clerici Regulares, & Barnabitæ, teste Gavanto f. 1. c. 8. n. 18. ubi addit idem à Baronio ex S. Petro Damiani An. 1062. probari; sed consuetudo sedendi ferè hodie prævaluit.

§. III.

De Sessone.

- I. HÆc peragitur ad Psalmos omnium Horarum, saltem ex consuetudine; imò & convenienter Cæremoniale Episcoporum. l. 2. c. 5.
- II. Ad Lectiones Matutini juxta idem Cæremoniale. l. 2. c. 6.
- III. Ad

III. Ad Antiphonas ante & post Cantica *Benedictus*, *Magnificat*, *Nunc dimittis*. Ibid. c. 3.

§. IV.

De Manuum Cæremoniis.

HArum diversi Ritus & motus in Officio divino cantando adhibentur; nam interdum ad caput cooperiendum, vel detegendum applicantur: interdum ad pectus percutiendum usurpantur, aut ad Crucis formationem: interdum conjunctæ & erectæ tenentur.

Manu Caput cooperit.

- I. Ante discessum à loco Paramentorum, & post factam in discessu reverentiam Crucis.
- II. Ad Psalmos, Lectiones, & Responsorialia, nisi adsit SS. Sacramentum expositum; tunc enim aperto esse capite decet ob reverentiam SS. Sacramento debitam.
- III. Ad Antiphonas ante Cantica *Benedictus*, *Magnificat*, & *Nunc dimittis*, uti & post illas.
- IV. In recessu ab Altari.

Manu Caput detegitur.

- I. In discessu à loco Paramentorum, pro facienda Crucis reverentia.
- II. In accessu ad Altare.
- III. Quodcumque à Sessione præcedente surgitur.
- IV. In accessu ad locum Paramentorum pro facienda Crucis reverentia.
- V. Ad *Gloria Patri* per omnes Psalmos & Lectiones.
- VI. Ad nomen Papæ viventis.
- VII. Ad Verba; *Sit Nomen Domini: Sanctum & terribile:* quibus Gavantus s. 10. c. 2. n. 9. & post illum Corsettus tr. 1. c. 21. n. 2. etiam addunt Versus: *Benedictus Dominus die quotidie: Benedictum nomen Maiestatis: Benedicat nos DEVS, DEVS noster:* Sed hæc posterior detectio à paucis observatur.

Manu Crux minor formatur.

Ad initium Marutini, dum dicitur: *Domine labia mea:*

mea: tunc enim Labia Cruce minore signantur: juxta Rubricas tit. 13. n. 1.

I. Ad *Convertite nos* aliqui, teste Gavanto f. 10. c. 1. Rubricam Crucem minorem in pectore formant; sed cum nec Rubricæ, nec Cæremoniale hujus Cæremoniæ meminerint, etiam etiam omitti videtur.

Manu Crux major formatur.

I. Ad *DEVS in Adiutorium* in initio omnium Horarum formatur Crux major, manu extensa signando se à fronte in pectus, & ab humero sinistro ad dextrum, pro unoquoque verbo, tangendo frontem, pectus, & humerum utrumque, præscribit Cæremoniale Episcoporum. l. 2. c. 1.

II. Ad Versum *Adiutorium nostrum* ante Confessionem in Prima & Completorio; non autem quando idem Versus in Prima post Lectionem brevem dicitur, quia mox ad sequentia verba formanda est.

III. An *Indulgentiam* post eandem Confessionem.

IV. Ad Dominus nos benedicat in fine Primæ.

V. Ad *Magnificat*, quando discedit à Sede ad incensationem Altaris, juxta Cæremoniale Episcoporum. l. 2. c. 1. Unde ob paritatem rationis idem etiam faciendum ad Cantica *Benedictus*, & *Nunc dimittis* putat Gavantus f. 10. c. n. 10. quia & hæc sunt Cantica ex Evangelio desumpta; quia de Cantico *Nunc dimittis*, nullam similem Cæremoniam præscribit Cæremoniale, & pro Cantico *Magnificat* ob recessum à Sede ad Altare eandem præscripsisse videtur, id ad solum Canticum *Benedictus* etiam ea Crux ob similitudinem causæ facienda videtur, uti idem Cærem. l. 2. c. 7. præcipit, dum in Laudibus omnia, ut in Vesperis observantur. Nec obstat, quòd Canticum *Nunc dimittis* sit ex Evangelio desumptum; nam etiam textus Evangelij in ante penultima Lectione est ex Evangelio, nec tamen ad illius recitationem Crux formatur, uti ipse Gavantus f. 10. c. 3. numerum monet.

Manus conjunctas & elevatas tenet.

I. Ad egressum & regressum in Sacristiam.

II. Ad accessum & recessum à Sede.

III. Ad recitationem *Pater noster*, *Ave*, & *Credo*.

In Horis Canonicis observanda. 71

IV. Ad Lectionem nonam, quam ipse recitat, ad Capitula, Absolutiones, Benedictiones, Orationes, Cantica, Hymnos, Invitatorium.

V. Ad Antiphonam B. Virginis, & Versus subsequentes usque ad *Benedicat nos &c.*

Manus super genua explicatas gerit.

I. Sub Psalmis & Lectionibus.

II. Sub Antiphonis ad *Magnificat, Benedictus, & Nunc dimittis.*

Manu pectus percutit.

I. Ad binam Confessionem, cum dicit: *Mea culpa &c.*

II. Ad Agnus DEI in Litanis Omnium Sanctorum.

§. V.

De Osculo Altaris.

I. Semel tantum expressè præscribitur hoc osculum in Cæremoniali. l. 2. c. 1. scilicet in Vesperis, cum post introitum *Magnificat* ad Altare venit Officiator.

II. Idem tamen ob rationis paritatem in Cantico *Benedictus* faciendum videtur.

§. VI.

De Incensatione.

I. Peragenda est hæc primò ad Vesperas primas & secundas juxta Cæremoniale Episc. l. 2. c. 1.

II. Eadem etiam facienda præscribitur ad *Benedictus*, uti ibid. cap. 7. videre est.

TITULUS V.

*DE TONO VESPERARUM,
ET COMPLETORII.*

Quid sit Tonus in genere, & quotuplex, in Instructione de SS. Missæ Sacrificio p. 2. tit. 33. fusiùs explicatum est, unde hoc loco solum de Tono speciali Vesperarum agendum erit.